

ŠTÁTNA ŠKOLSKÁ INŠPEKCIA
úsek inšpekčnej činnosti
Staré grunty 52, 841 04 Bratislava 4

Správa
o kontrole zhody originálov a kópií odpoved'ových hárkov z Testovania 9/2013
vo vybraných základných školách v SR

Na podnet Národného ústavu certifikovaných meraní vzdelávania (ďalej NÚCEM) sa vykonali v 5 vybraných základných školách tematické inšpekcie zamerané na **kontrolu zhody originálov a kópií odpoved'ových hárkov** z Testovania 9/2013. Kontrolované subjekty boli štátne základné školy (ďalej ZŠ), z toho 3 s vyučovacím jazykom slovenským a 2 s vyučovacím jazykom maďarským. V školskom roku 2012/2013 evidovali vybrané školy 159 žiakov 9. ročníka a 146 z nich sa testovania zúčastnilo. Administrácia testov prebiehala v 15 skupinách s počtom od 8 do 15 žiakov a žiak so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami bol zaradený do 1. skupiny obmedzenia.

Všetky testovacie materiály v kontrolovaných školách archivovali a predložili ku kontrole. Kritériá stanovené pre výber administrátorov boli dodržané v 4 subjektoch. Kontrola originálov a kópií odpoved'ových hárkov (ďalej OH) zo **slovenského jazyka a literatúry**, z **maďarského jazyka a literatúry** a z **matematiky** potvrdila vo všetkých subjektoch ich zhodu.

V 3 vybraných školách zistila školská inšpekcia pri kontrole originálov a kópií OH zo **slovenského jazyka a literatúry** (ďalej SJL) iné závažné skutočnosti, ktoré mohli podstatnejšie ovplyvniť objektivnosť priebehu administrovania testov.

V ZŠ v Trnavskom kraji pri kontrole zhody 19 originálov a kópií OH sa potvrdilo, že žiaci v oboch vytvorených skupinách zapisovali poznámky pri práci s textom priamo do testov. Žiaci zo skupiny 01 vyriešili zhodne správne 6 úloh a žiaci zo skupiny 02 označili rovnako správne 9 úloh. V OH vykonalo celkovo 5 žiakov 10 opráv. Priemerná úspešnosť žiakov školy v predmete SJSJL dosiahla 90 %, pričom priemerná známka žiakov v predmete bola 2,21. Vysoká úspešnosť viac ako tretiny žiakov v teste zo SJSJL, z nich u 8 až úspešnosť 100 %, nezodpovedala výsledkom ich predchádzajúcej klasifikácie v predmete.

V Banskobystrickom kraji v 1 ZŠ porovnávali školskí inšpektori 30 originálov s kópiami OH. Nezhodu zistili len v 1 origináli OH testovej formy A (žiačka A. H.), v ktorom bola pri otázke č. 12 označená odpoveď C, pričom v kópii OH nebola označená žiadna z možností výberu. Pri otázke č. 13 bola označená odpoveď D a v kópii OH boli označené 2 možnosti výberu B a D. Písmo, ktorým boli krížiky napísané, bolo identické. Dostupnými prostriedkami kontroly nebolo možné zistiť, či táto nezrovnalosť vznikla dodatočným zásahom alebo len posunutím kópie OH pri označovaní uvedených možností odpovedí. Celkovo dosiahli žiaci školy priemernú úspešnosť v teste zo SJSJL 70,32 %, čo bolo o 0,6 % lepšie ako celoslovenský priemer.

V Košickom kraji v kontrolovanej škole analýzou 58 originálov, kópií OH a testov sa zistilo, že testy 34 žiakov boli nepopísané, čisté, bez označených odpovedí, žiaci v nich nevykonali pri práci s textom žiadne zápisy. OH niektorých žiakov obsahovali 8 až 24 správnych odpovedí. V skupine 01 a rovnako v skupine 04 sa sledovaný jav týkal 8 žiakov, v skupine 02 to bolo 12 žiakov a v skupine 03 zaznamenali túto skutočnosť v testoch 5 žiakov. Ďalších 15 žiakov označilo odpovede priamo v teste a boli v súlade s odpoveďami v príslušných OH, vrátane vykonaných opráv. Iní 6 žiaci (1 žiak klasifikovaný stupňom chválitebný, 4 žiaci stupňom dobrý, 1 žiak stupňom dostatočný) s textom pracovali, slová prečiarkli, zvýraznili a zároveň označili odpovede. OH týchto žiakov obsahovali 18 až 20 správnych odpovedí. Ostatní 3 žiaci (2 klasifikovaní stupňom dobrý a 1 stupňom chválitebný) pracovali s textom, ale v teste odpovede neoznačili. OH týchto žiakov obsahovali 16, 17 a 23 správnych odpovedí. K iným zisteniam, ktoré mohli ovplyvniť

testovanie, patrí skutočnosť, že počet osôb na vykonávanie externého dozoru v škole bol nižší ako počet administrátorov. Počas testovania boli nepoužívané testy zabalené a uložené v uzamknutej skrini na sekretariáte riaditeľky školy a nenachádzali sa podľa stanovených pokynov v učebniciach, v ktorých prebiehalo testovanie.

Kontrola originálov a kópií OH testov z **maďarského jazyka a literatúry** (ďalej MJL) bola realizovaná v 2 školách s vyučovacím jazykom maďarským.

V škole v Banskobystrickom kraji školskí inšpektori porovnávali 31 originálov s kópiami OH. Nezistili žiadne nedostatky a konštatovali ich súlad.

V ZŠ v Trnavskom kraji sa zistili nasledovné skutočnosti. Priemerná známka žiakov školy v predmete MJL za predchádzajúce obdobie bola 2,21 a v testovaní dosiahli úspešnosť 91,79 %. Úspešnosť 80 % dosiahlo z testovaných žiakov školy až 18 žiakov (94,7 %). Výrazná odlišnosť medzi úspešnosťou v teste a predchádzajúcou klasifikáciou v predmete sa zistila u 8 žiakov. Pozoruhodná bola skutočnosť, že všetci zo skupiny 02 označili pri úlohe (forma testu A úloha č. 25, forma testu B úloha č. 23) správnu odpoveď a v skupine 01 označili pri identickej úlohe rovnako všetci nesprávnu odpoveď. V skupine 01 mali žiaci správne vyriešených 14 úloh a v skupine 02 až 17 správne vyriešených úloh. V OH 8 žiakov boli vykonané opravy – spolu 21. Administrátorky testov (vychovávateľka školského klubu detí a učiteľka 1. stupňa) uviedli, že nijako nenapomáhali žiakom pri riešení úloh. Potvrdili, že počas celého testovania boli prítomné poverené osoby na vykonávanie externého dozoru a v čase testovania sa nevyskytli žiadne rušivé momenty, ktoré by negatívne ovplyvňovali jeho objektívny priebeh.

Relevantné skutočnosti, ktoré mohli ovplyvniť objektívnosť testovania, odhalila školská inšpekcia aj kontrolou originálov a kópií OH testov z **matematiky** (ďalej MAT) vo všetkých kontrolovaných školách.

V ZŠ Trnavského kraja bola úspešnosť žiakov v teste z MAT – 93,95 % (v skupine 01 – 97 % a v skupine 02 – 91 %), čo však nekorešpondovalo s výsledkami ich predchádzajúcej klasifikácie v predmete – 2,53. Žiaden zápis postupu riešenia úloh nemalo, alebo malo nesprávny zápis aspoň pri 1 úlohe 18 žiakov, pričom v OH mali uvedený správny výsledok. Žiaci v 22 prípadoch zapísali nesprávne postupy a označili nesprávnu odpoveď v testoch, avšak v OH uviedli správny výsledok. Až 8 žiaci zo skupiny 01 dosiahli v teste úspešnosť 100 % napriek tomu, že nikto z nich nemal zapísaný postup riešenia úloh. Žiak, klasifikovaný v predmete stupňom dostatočný, nemal v teste a ani na pomocnom papieri zapísaný žiaden zápis riešenia a v teste dosiahol úspešnosť 100 %. Ďalší žiak, klasifikovaný v predmete stupňom nedostatočný, zapísal postup riešenia iba pri 2 úlohách a dosiahol rovnako úspešnosť 100 %; 6 žiakov, ktorých dosiahnutá úspešnosť v teste bola oveľa lepšia ako ich predchádzajúca klasifikácia v predmete, nemalo v teste ani na pomocnom papieri zapísaný postup riešenia pri viac ako polovici úloh. Pri riešení úlohy č. 15 (v A aj B variante), v ktorej bolo potrebné zostrojiť trojuholník na dosiahnutie správneho výsledku, trojuholník nenarysovalo alebo ho narysovalo chybné 13 žiakov, napriek tomu v OH uviedlo 17 žiakov správnu odpoveď. Pri riešení lineárnej rovnice (variant testu A úloha č. 2, variant testu B úloha č. 1) v OH uviedlo správnu odpoveď 9 žiakov aj keď mali chybný výpočet, alebo riešenie úlohy nezapísali. V OH vykonalo 11 žiakov spolu 31 opráv, v každom prípade to boli opravy nesprávnych odpovedí na odpovede správne. Na základe uvedených skutočností možno konštatovať, že v priebehu administrácie testov v oboch skupinách neboli dodržané zásady a pokyny testovania. Toto konštatovanie potvrdilo aj zistenie, že medzi priemernou úspešnosťou žiakov v testovaní a priemernou známku žiakov v predmete bol významný rozdiel.

V škole v Nitrianskom kraji školskí inšpektori pri kontrole 28 OH a označených papierov určených pre pomocné početové operácie k testu z matematiky zistili, že u 4 žiakov boli na označenom liste papiera zmätočné výpočty a 2 žiaci mali na nich doplnené správne výsledky, pričom počet pomocných výpočtov k nim bol nepostačujúci. Porovnaním známky

z matematiky a úspešnosti žiakov v testoch možno konštatovať, že 4 žiaci klasifikovaní stupňom dostatočný a 2 žiaci stupňom dobrý dosiahli v teste 90 %-nú úspešnosť, ktorá nezodpovedala ich vzdelávacím výsledkom. Zistené rozdiely naznačili možnosť nedovolenej vzájomnej pomoci medzi žiakmi a pravdepodobne aj nedôsledného prístupu administrátorov k testovaniu.

V Banskobystrickom kraji predložili v kontrolovanom subjekte školskej inšpekcii 31 kópií OH k testu z matematiky, ktoré sa zhodovali s originálmi. Listy papierov na pomocné výpočty neboli označené číslom skupiny. Kontrolou sa zistilo, že 8 žiakov malo v teste alebo na pomocných papieroch zapísané zvolené postupy pri výpočtoch, ktoré nevedli k správnym riešeniam, niektorým žiakom pomocné výpočty chýbali a napriek tomu označili v OH správne odpovede. Títo žiaci dosiahli v teste nadpriemernú úspešnosť (70 % až 90 %), pričom boli v predmete klasifikovaní známami dobrý a dostatočný. Priemerná známka žiakov z matematiky v 9. ročníku bola 3,37 a dosiahnutá priemerná úspešnosť žiakov v teste (60 %) bola o 0,07 % nižšia ako celoslovenský priemer. Možno predpokladať, že počas administrácie testu z matematiky si žiaci vzájomne napomáhali, alebo im bola poskytnutá pomoc inej prítomnej osoby. Vykonaným spôsobom kontroly tento predpoklad nebolo možné úplne potvrdiť.

V škole v Prešovskom kraji kontrolou 10 originálov a kópií OH nezistila školská inšpekcia rozdielne zápisy, všetky kópie OH sa zhodovali s originálmi. Nezhody sa vyskytli až pri kontrole postupov riešenia úloh na pomocnom papieri, kde niektorí žiaci nemali zaznamenaný žiaden postup riešenia, alebo zaznamenaný postup nesmeroval k správne výsledku, ktorý bol uvedený v OH. Všetkých 10 žiakov označilo správne odpovede pri otvorených úlohách testu variantu A a rovnako v identických úlohách testu variantu B. Postup riešenia úlohy č. 1 malo zaznamenaný 6 žiakov, pričom iba 1 žiak správne. Riešenie úlohy č. 2 zapísalo 6 žiakov a všetci nesprávne. Postup riešenia úlohy č. 4 popísalo 9 žiakov, z toho mal 1 žiak nesprávny postup a ostatní mali výpočty s rovnakou formou zápisu. Riešenie úlohy č. 8 zaznamenalo 8 žiakov a 6 z nich malo zhodnú formu zápisu. Riešenie úlohy č. 10 zapísalo 7 žiakov s rovnakou formou zápisu, 2 napísali iba čiastočný postup a 1 žiak nemal žiaden písomný výpočet. Na úlohu č. 9 v testovej forme A (č. 6 vo forme testu B) odpovedalo rovnako všetkých 10 žiakov, ich odpoveď však bola nesprávna (zaznamenaný výsledok nevyhovoval zadaniu). Odpovede na otvorené úlohy správne označili 48-krát, pričom až v 34 prípadoch bez akýchkoľvek výpočtov a v 3 prípadoch s výpočtom, ktorého postup nepredpokladal správny výsledok. Výrazný rozdiel v tejto časti testu medzi klasifikáciou v predmete a dosiahnutou úspešnosťou v teste bol u žiakov, ktorí písali formu testu B (4 žiaci klasifikovaní stupňom dostatočný označili bez výpočtov správnu odpoveď úloh č. 13, 16 a 18; 3 žiaci označili správne úlohu č. 11 a rovnako bez zapísania postupu či vedľajšieho výpočtu). Najvýraznejší nesúlad medzi správnymi odpoveďami a písomným riešením bol zaznamenaný u 2 žiakov, ktorí riešili testovú formu A (žiak D. G. klasifikovaný stupňom dobrý označil v teste 11 správnych odpovedí, z nich 5 bez výpočtu a 5 s nesprávnym postupom; žiačka V. P. klasifikovaná stupňom dostatočný označila v teste 10 správnych odpovedí, z toho 6 bez výpočtu) a 4 žiaci, ktorí riešili test formu B (žiak L. H. klasifikovaný stupňom dostatočný označil 12 správnych odpovedí, z toho 7 bez výpočtu a 2 s nesprávnym postupom; žiačka N. K. klasifikovaná stupňom dostatočný mala označených 12 správnych odpovedí, z toho 7 bez výpočtu a 1 s nesprávnym postupom; žiačka E. K. klasifikovaná stupňom dostatočný správne označila 13 odpovedí, z toho mala 10 bez výpočtu; žiačka D. P. klasifikovaná stupňom dostatočný mala 13 správnych odpovedí, z toho 7 bez výpočtu a 1 s nesprávnym postupom).

V škole v Košickom kraji porovnaním 58 originálov a kópií OH z MAT bola zistená ich zhoda. Pomocné papiere na vedľajšie výpočty boli označené podľa pokynov NÚCEM, iba 1 test nebol označený menom a priezviskom žiaka. V teste nezaznamenalo postup riešenia jednotlivých úloh celkovo 32 žiakov, využívali zväčša papier na pomocné výpočty. V skupine 01 nezaznamenali 8 žiaci postup riešenia, pomocné výpočty v teste, resp. na papieri

pri niektorých úlohách. Najviac nezaznamenaných riešení mal žiak M. H. (klasifikovaný v predmete stupňom chválitebný) pri úlohách č. 13, 17, 18, 19, 20 nemal zapísané postupy riešenia a v OH boli označené správne odpovede. V skupine 02 nezaznamenalo postup riešenia niektorej z úloh v teste alebo na pomocnom papieri celkovo 10 žiakov. Najvyššia frekvencia nezapísaných vedľajších výpočtov (11) sa vyskytla u žiaka D. L. klasifikovaného v predmete stupňom chválitebný, pričom všetky označené odpovede boli správne. Žiačka I. H. (klasifikovaná stupňom dostatočný) nezaznamenala postup riešenia 5 úloh a nedokončila riešenie úlohy č. 16, napriek tomu označila v OH jej správnu odpoveď. V skupine 03 chýbali 8 žiakom zápisy postupu riešenia a vedľajšie výpočty pri riešení viacerých úloh. Žiak K. F. (klasifikovaný stupňom nedostatočný) nezaznamenal postup riešenia 9 úloh, z nich v OH uviedol 2 správne odpovede a pri úlohe č. 15 mal zapísané nesprávne riešenie, ale v OH zapísanú správnu odpoveď. Vyššia frekvencia nezapísania postupu bola zaregistrovaná u žiaka J. Č. (klasifikovaný stupňom dostatočný) pri 5 úlohách chýbal zápis a z toho pri 2 úlohách bol správny výsledok a u žiačky M. K. (klasifikovaná stupňom nedostatočný) boli 4 úlohy bez zápisu, z toho pri 2 úlohách bol označený správny výsledok, v ďalších 2 úlohách (14, 18) zapísané nesprávne riešenie a v OH bol označený správny výsledok. Zápis riešenia niektorej z úloh v skupine 04 chýbal 9 žiakom, z nich 4 boli klasifikovaní horším stupňom ako dobrý. Žiak L. O. nezapísal spôsob riešenia 10 úloh (č. 1, 4, 8, 9, 10, 13, 14, 17, 18, 19) a pri 7 z nich označil v OH správny výsledok. Žiak J. B. nezapísal postup riešenia 6 úloh (č. 8, 9, 12, 16, 17, 18), napriek tomu v OH označil všetky odpovede správne. Žiak R. B. nezaznamenal spôsob riešenia 3 úloh (č. 12, 17, 20), v OH označil pri 2 z nich správny výsledok. Žiačka T. K. nezapísala spôsob riešenia 3 úloh a v OH mala len pri 1 z nich správnu odpoveď. Analýza výsledkov poukázala na výrazné rozdiely u 17 žiakov, ktorí boli klasifikovaní v predmete stupňom dostatočný alebo nedostatočný a ich dosiahnutá úspešnosť v testovaní bola v intervale od 5 % do 95 %. K závažným zisteniam patrí skutočnosť, že počas testovania matematiky boli zvyšné (nepoužívané) testy zabalené a uložené v uzamknutej skrini u riaditeľky školy a nenachádzali sa podľa stanovených pokynov v učebniciach, v ktorých prebiehalo testovanie. Podľa vyjadrení riaditeľky školy sa výsledkami testovania zaoberala príslušná predmetová komisia a pedagogická rada školy. Konštatovala, že test z MAT neobsahoval učivo 9. ročníka, z ktorého boli žiaci v priebehu roka klasifikovaní, preto mohli dosiahnuť vysokú úspešnosť, alebo mohli niektorí žiaci náhodnou voľbou odpovedí dôjsť k správnejmu výsledku. Ďalej vyjadrila presvedčenie, že učitelia matematiky pristupovali k príprave žiakov na testovanie zodpovedne.

Iné zistenia

V ZŠ s VJM nespĺňali učitelia (administrátori testov MJL a SJSL) stanovené kritériá pre výber administrátorov.

Záver

Kontrolované školy archivovali všetky testovacie materiály a predložili ku kontrole testy a kópie odpovedových hárkov z Testovania 9/2013 v predmetoch slovenský jazyk a literatúra, maďarský jazyk a literatúra, matematika. Vo všetkých 5 ZŠ sa zistila vzájomná zhoda originálov a kópií OH a preukázalo sa, že po oddelení originálov od kópií neboli v OH uskutočnené žiadne dodatočné zásahy. Kontrolou príslušných materiálov z **matematiky** sa zistilo, že viacerí žiaci do testov a na pomocné listy papiera nezaznamenali postup riešenia úloh, niektorí postup riešenia zapísali iba v minimálnom rozsahu, alebo zapísali také postupy pri výpočtoch, ktoré nevedli k správnym riešeniam. Napriek tomu v OH boli uvedené správne odpovede. Viacerí žiaci mali zhodne zaznamenané na pomocnom papieri rovnaké formy zápisu postupov riešenia úloh. Výrazné rozdiely medzi úspešnosťou žiakov v teste z matematiky a ich hodnotením v predmete spochybňujú objektivnosť testovania a naznačujú, že v čase administrácie testov mohlo dôjsť k nedovolennej vzájomnej pomoci medzi žiakmi, alebo k napomáhaniu inou osobou prítomnou v učebni. Na základe konkrétnych zistení a ich

zhodnotení uplatnila Štátna školská inšpekcia voči vedúcim zamestnancom kontrolovaných subjektov náležité opatrenia.